

Vadlīnijas ārkārtas gadījumu novēršanai un klientu drošības nodrošināšanai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās

Pamatojoties uz Labklājības ministrijas veikto valsts sociālās aprūpes centros (*turpmāk – VSAC*) 2015. un 2016.gadā notikušo ārkārtas gadījumu analīzi, kā arī ņemot vērā, ka 2016.gadā VSAC ir notikuši vairāki klientu suicīda mēģinājumi, no kuriem vairāki beigušies letāli, lūdzam atkārtoti izvērtēt Jūsu vadīto institūciju iespējas nodrošināt klientiem viņu vajadzībām atbilstošu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu (*turpmāk – pakalpojums*) drošā un atbalstošā vidē, kā arī preventīvi veikt šādus pasākumus, lai atpazītu un savlaicīgi novērsu klientu suicīdu gadījumus:

1. Regulāri novērtēt klientu drošības riskus, nododot informāciju visiem aprūpē iesaistītajiem darbiniekiem, speciālistiem.
2. Sistemātiski aktualizēt informācijas apmaiņas un ziņošanas (*ārkārtas gadījumos*) kārtību, t.sk. izvērtēt savlaicīgas informācijas apmaiņas nodrošināšanas efektivitāti starp sociālās aprūpes un veselības aprūpes darbiniekiem visa sociālās aprūpes procesa ietvaros.
3. Organizēt personāla apmācību jautājumos par to, kā atpazīt izmaiņas klientu uzvedībā, t.sk. atpazīt izrādītos brīdinājuma signālus par nodomu veikt suicīdu un nekavējoties organizēt atbalstu, kā arī par darbu ar agresīviem klientiem. Īpaši pievērst uzmanību un nodrošināt uzraudzību klientiem ar depresiju, šizofrēniju, klientu adaptācijas periodā, kā arī pēc konfliktiem ar tuviniekiem, u.c. paaugstināta riska gadījumos. Nodrošināt klientu aprūpē tieši iesaistītā personāla apmācību arī citos, no klientu aprūpes aspekta aktuālos jautājumos, kā, piemēram, jautājumos par personu ar funkcionāliem traucējumiem seksuālās dzīves īpatnībām.
4. Veicināt adekvātu komunikāciju ar piederīgajiem (*t.sk. izzināt riskus*), sevišķi vakara stundās, un brīvdienās, kad ir lielākais klientu apmeklējumu skaits, kā arī izvērtēt iespējas sadarbības ar klientu tuviniekiem uzlabošanai, t.sk. tuvinieku savlaicīgas informēšanas par izmaiņām klienta situācijā nodrošināšanā, ievērojot Informācijas atklātības likumā noteiktās prasības.
5. Veikt pasākumus, lai mazinātu ārēju faktoru radītu negatīvu ietekmi (*piemēram, pārāk spilgta gaisma, vai nepietiekams apgaismojums, troksnis, u.c.*) uz īpaši uzraugāmo klientu psihisko stāvokli, kā arī izvērtēt riskus klientu savstarpējam apdraudējumam. Nodrošināt klientu iesaisti mērķtiecīgās aktivitātēs, kā arī nodrošinot savlaicīgu psihiatra konsultāciju, kā arī izvērtēt nepieciešamību atsevišķos gadījumos piesaistīt arī psihologu.
6. Regulāri izvērtēt klientu drošības risku savlaicīgai identificēšanai un preventīvo pasākumu veikšanai, tai skaitā primāri novēršot riskus, kas rada tiešu apdraudējumu, kā, piemēram, ķīmisko kopšanas līdzekļu, medikamentu vai bīstamu priekšmetu uzglabāšana brīvi pieejamās telpās.
7. Noteikt atbilstoši klientu funkcionālo traucējumu novērtējumam atbilstošu uzraudzību (*ēšanas, gērbšanās, personiskās higiēnas prasmes, pārvietošanās, orientēšanās telpā, komunikācijas prasmes, savu tiesību un pienākumu apzināšanās u.c.*).

8. Izvērtēt iekšējās kontroles sistēmu un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesu organizēšanas efektivitāti, t.sk. pārskatot darbinieku resursu nodrošinājumu. Pārskatot darbinieku pienākumus un atbildību, nodrošināt vienmērīgu un racionālu pienākumu sadali.
9. Nodrošināt klientu uzraudzības (*ievērojot arī klientu funkcionālo traucējumu smaguma pakāpi*) un drošības nodrošināšanai, t. sk. no telpu izvietojuma aspekta, nepieciešamo darbinieku skaitu vakara un nakts stundās, brīvdienās un svētku dienās.
10. Veikt sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesa efektivitātes izvērtēšanu, prioritāri izvērtējot īpaši uzraugāmu klientu, t.sk. gulošu klientu aprūpes un jaunuzņemto klientu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesa nodrošināšanu, orientējoties uz klientu individuālajām vajadzībām, kā arī izvērtējot nepieciešamību aktualizēt iekšējos normatīvos aktus.
11. Regulāri veikt sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesa dokumentēšanu, t.sk. dokumentējot klienta ikdienas aktivitāšu norisi un analizējot izmaiņas klienta uzvedībā, iepriekš apgūtu prasmju vai zināšanu pielietošanā, u.c.
12. Nodrošināt iespējas konkrētā klienta aprūpes procesā esošo darbinieku informēšanai par klienta veselības stāvokļa specifiskiem simptomiem un ar tiem saistītiem riskiem, kā arī uzvedības izmaiņām.
13. Veikt pasākumus klientu informēšanai viņiem saprotamā veidā par iespējām saņemt palīdzību un atbalstu, kā arī izvērtēt iespējas nodrošināt klientu līdzdalību (*informēšanu, iesaisti un piekrišanu*) sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesa plānošanā un tā ieviešanā.
14. Regulāri nodrošināt darbinieku, it īpaši klientu aprūpē tieši iesaistīto darbinieku, apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, t.sk., organizējot evakuācijas mācības atbilstoši rīcības plānam ugunsgrēka gadījumā.
15. Izvērtēt dežūrpersonāla nodrošinājumu ar sakaru līdzekļiem, lai ārkārtas situācijās nerastos sarežģījumi papildus palīdzības piesaistīšanā.
16. Pakalpojuma sniedzēja maiņas gadījumā, nodrošināt pilnvērtīgu informāciju par klienta aprūpes specifiku un identificētajiem riskiem aprūpē, uzraudzībā, kā arī nodrošināt klientu lietas (*ieskaitot veselības aprūpes dokumentāciju*) vai tās kopiju nodošanu jaunā pakalpojuma sniedzēja ārstniecības personām.